

Μίς Δοῦγκαν

Κατὰ τὸν κ. Sitte τὸ κέντρον μιᾶς πλατείας πρέπει νὰ εἶναι ἐλευθέρον, τὰ μνημεῖα νὰ ἐγείρωνται εἰς τὰς παρηγκωνισμένας γωνίας καὶ στηρίζει τὴν γνώμην του ταύτην εἰς χαρίεσσαν δικαιολογίαν. Εἶναι ἀξιοπαρατήρητον, λέγει, πόσον οἱ παῖδες σχεδιάζοντες ἄνευ ὁδηγοῦ, παρὰ μόνοι ὑπὸ τοῦ ἐνστίκτου τοῦ καλλιτεχνικοῦ ἐλαυνόμενοι, κατορθοῦν πολλάκις εἰς τὰς γονδροειδεῖς παραστάσεις τῶν νὰ φθάνουν εἰς τὰ ἴδια ἀποτελέσματα εἰς ἃ καὶ οἱ πρωτογενεῖς λαοί. Οὐδεὶς εἶμαι βέβαιος οὔτε καὶ ὑποπεύεται ὅτι ἐν ἐκ τῶν παιγνιδίων τῶν αὐτῶν ἠδύνατο νὰ μᾶς διδάξῃ τὴν τέχνην τοῦ αρμονικῶς τοποθετεῖν τὰ μνημεῖα. Πράγματι, οἱ ἐκ χιόνος ἄνθρωποι μὲ τοὺς ὁποίους διασκεδάζουσι τὸν χειμῶνα ταποθετοῦνται ἀκριβῶς κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, καθ' ὃν αἱ κρῆναι καὶ τὰ μνημεῖα. Πῶς συμβαίνει τοῦτο; Ἀπλούστατον. Παριστάνουσι τὴν πλατεῖαν ἐνὸς χωρίου κεκαλυμμένην ὑπὸ χιόνος ἐντεῦθεν κακῶς χαράσσονται ὁδοὶ αἵτινες εἰσὶ αἱ φυσικαὶ ὁδοὶ τῆς συγκοινωνίας.

Ἡ ἰδεώδης ὁδὸς καὶ ἡ ἰδεώδης πλατεῖα κατὰ τὸν κ. Sitte πρέπει νὰ ἀποτελεῖ ἐν σύνολον κλειστόν, περιεκτικόν. Ὅσον αἱ ἐντυπώσεις περιορίζονται, πλαισιοῦνται, τόσοις ἡ θεὰ εἶναι τελειότερα. Τέρεται τις εἰς ἀνοικτὸν μέρος ἔνθα τὸ βλέμμα δὲν χάνεται ἐν τῷ ἀπείρῳ. Τὰ διαστήματα τῶν πλατειῶν καὶ τῶν ὁδῶν πρέπει νὰ εἶναι σχετικὰ πρὸς τὰ κτίρια καὶ τὰ μνημεῖα. Παρατηρεῖται τάσις τις εἰς τὸ νὰ ἀπομονοῦνται τὰ κτίρια ὁλοτελῶς. Ἡ ὑγεινὴ καὶ ἡ ἀπὸ τῆς πυρκαϊᾶς ἀσφάλεια δὲν ἔχουν λόγους ἢ νὰ εἶναι εὐχαριστημένοι. Ἀλλὰ ὑπάρχει ὑπερβολὴ εἰς τὰς ἀπομονώσεις ταύτας. Θέλουν οἱ σημερινοὶ ἀρχιτέκτονες νὰ διωρθώσουν τὰ ἔργα τῶν ἀρχαίων διδασκάλων, ἀποξέοντες αὐτὰ ἀπὸ τὸ περιβάλλον καὶ δὲν διστάζουν νὰ τὸ κάμουν ἐνῷ εἶναι πρόδηλον, ὅτι τὰ ἔργα ταῦτα ἰδρύθησαν

ἀκριβῶς ἵνα ὦσιν ἐν ἁρμονίᾳ μὲ τὰς παρακειμένας οἰκοδομὰς. Αἱ μητροπόλεις τοῦ Μεσαίωνος, αἱ οἰκοδομαὶ τῆς Ἀναγεννήσεως τί ἤθελον κερδίσει ἐκ τῆς τοιαύτης ἀπομονώσεως; Οἱ καλλιτέχναι δὲν ἔκτισαν τὰ κτίρια ἀπλῶς μόνον ἵνα σχηματίσασιν ὄγκους, ἀλλὰ ἀπ' ἐναντίας ἵνα θεωῦνται ἐκ τοῦ σύνεργου καὶ δύνανται οὕτω νὰ μελετηθῶσι. Ἡ σμί-κρυνσις τῶν πλατειῶν καὶ τῶν ὁδῶν ὁδηγεῖ ἀναγκαστικῶς τὸν περιπατητὴν νὰ ἴδῃ τὰ ἀριστουργήματα ταῦτα ἐξ ἀποστάσεως κατ' ἀρέσκειαν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τόσοις ὥστε νὰ ἐλαττωθῇ ἡ ἀξία τῶν οἰκοδομημάτων. Ὁ κ. Sitte ἐξετάζει εἴτα τὴν νεωτέραν ἀρχιτεκτονικὴν ὑπὸ ὑγεινὴν ἔποψιν, καὶ συνηγορεῖ ἐν τῷ τελευταίῳ κεφαλαίῳ ὑπὲρ δεινδρῶστοι-χιῶν καὶ βλαστήσεων ἐν ταῖς πόλεσι. Οἱ κῆποι δὲν πρέπει νὰ ὦσι εἰς τὰ ἄκρα τῆς πόλεως, ἢ ἐκτὸς αὐτῶν, ὅπως συμβαίνει σήμερον, ἀλλὰ ἐντὸς τῶν ὁδῶν, γύρω τῶν οἰκιῶν. Πόση διαφορὰ μεταξὺ τῶν νεωτέρων κήπων καὶ τῶν τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, ὅτε ἦσαν οἱ κῆποι προσετοί εἰς τὸ δημόσιον. Οἱ κῆποι δὲν εἶναι μηχανικὴ τις ἐργασία. Εἶναι καλλιτεχνία, εἶναι τέχνη μεγάλη καὶ λαϊκή.

Κ.

